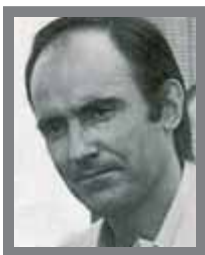

ELS PERSONATGES

Jordi Carbonell

REPRESENTANT
DE L'ASSEMBLEA
DE CATALUNYA

Filòleg. Va anar a la presó per antifranquista dos cops, tot exigint el dret a declarar en català. Membre de l'Assemblea de Catalunya i més tard president d'ERC. Ha rebut tot els honors nacionals.

Miquel Roca

CONSELL DE FORCES
POLÍTIQUES

Advocat. Va ser un dels pares de la Constitució, quan semblava que Espanya podia ser generosa. Militant antifranquista, va ser un dels impulsors de CDC. Va intervenir en la redacció del segon Estatut de Catalunya, a Sau.

Octavi Saltor

MEMBRE DE LA LLIGA
LIBERAL CATALANA

Advocat i escriptor. Exmilitant de la Lliga de Cambó, va impulsar els Jocs Florals en català. Es va presentar a les eleccions del 1977, però el seu partit no va obtenir cap escó.

Emocions sota llibertat vigilada

1976

LLUÍS MARTÍNEZ

● Cert: no feia ni un any que Franco havia mort al llit d'un hospital, però el seu règim persistia i la democràcia vigilada que el succeiria encara era lluny.

Hi havia moltes persones a Catalunya, moltes més de les que el règim estava disposat a admetre, que volien recuperar les llibertats arrabassades a punta de baioneta. L'agost del 1976, s'havia constituït la Comissió Onze de Setembre. Estava integrada per l'Assemblea de Catalunya, el Consell de Forces Polítiques i altres grups. El seu objectiu era clar: volien celebrar l'Onze de Setembre en llibertat, sense haver de córrer davant els grisos.

Aquesta comissió la formaven, entre d'altres persones, Miquel Sellarés, Agustí Colomines-Companyans, Pere Portabella i Josep Benet.

El règim era enemic de les concentracions que no hagués convocat ell. El governador civil de Barcelona, Salvador Sánchez Terán, s'avenia a una celebració, però s'havia de fer al parc de la Ciutadella i quedar limitada a 2.000 persones.

Les negociacions van ser tenses i difícils, però al final es va arribar a una solució de compromís. La va proposar Josep Benet: un acte sense limitacions a Sant Boi de Llobregat, la localitat on és enterrat Rafael Casanova, conseller en cap el 1714. Les autoritats ho van acceptar, segurament confiades que una concentració fora de Barcelona seria un fracàs.

Llavors, tal com passa ara, s'equivocaven. Se n'haguessin adonat només d'anar a les botigues a preguntar com anava la venda de senyeres. Se'n va despatxar una bona quilometrada. I, a més, els partits –que encara eren il·legals, tot i que tolerats– s'hi van mobilitzar de valent.

El mateix 11 de setembre es va difondre a la premsa la llei de reforma política, que impulsava Adolfo Suárez, president d'Espanya. Uns dies abans, el 8 de setembre, Suárez s'havia trobat amb els militars per

Francó havia mort, però els seus servidors encara manaven. La primera celebració de l'Onze de Setembre en llibertat vigilada demostrava que Catalunya no era morta

demanar-los permís per fer una reforma política. En què quedaria clara la indisso- luble unitat d'Espanya.

Aquell 11 de setembre, un dissabte calorós, milers de persones es van aplegar entre les tres de la tarda i les deu del vespre a la plaça Catalunya de Sant Boi. Algunes fonts, les més optimistes, van calcular una afluència de 100.000 persones. Televisió Espanyola va comptar-hi només 30.000. D'altres fonts parlaven d'entre 40.000 i 50.000. Tant fa. El que importa és que hi va anar molta més gent de la que ningú s'esperava i que aquell acte tindria un gran significat simbòlic, com a preludi de la recuperació de les llibertats.

Va ser un acte festiu. Es van aixecar castells, voleiaven centenars de senyeres. Potser per això molts dels grans actes reivindicatius que s'han celebrat al nostre país des de llavors han mantingut aquest somriure inclusiu i amable que tant desconcerta aquells que entenen la política com un joc agre sense pactes.

Que aquella concentració era insòlita, en dona fe el nombre de periodistes que s'hi van acreditar: 160, dels quals 100 eren

Un aspecte de la concentració a la plaça Catalunya de Sant Boi.
MERCÈ BENETO

estrangers (de França, del Regne Unit, d'Itàlia, d'Alemanya, d'Holanda i dels Estats Units).

A les 5 de la tarda i 17 minuts, l'actriu Maria Josep Arenós, membre de l'Assemblea d'Actors i Directors de Barcelona, va pujar a l'estrada, on hi havia una senyera amb el lema de l'Assemblea: "Llibertat, amnistia i estatut d'autonomia", per fer de mestre de cerimònies.

Aplaudiments a les banderes d'Andalusia i d'Euskadi, aquesta amb un crespó negre per José María Zabala, mort a trets per un guàrdia civil a Hondarribia el dimecres anterior, i pels altres "morts per la llibertat". Corprendor minut de silenci.

El primer a parlar va ser l'advocat Miquel Roca. Ho va fer en nom del Consell de Forces Polítiques. Va defensar la ruptura –política, no amb Espanya– i va ser interromput una trentena de vegades pels concentrats amb aplaudiments i amb crits de "Visca Catalunya" i el lema de l'Assemblea. La intervenció d'Octavi Saltor, membre de la Lliga Liberal Catalana, va ser acollida amb fredor per un públic que volia que els oradors parlessin clar.

Un miratge

Aquella Diada va ser com un oasi. O potser un miratge. La dictadura encara no era morta. L'extrema dreta maldava i maldaria per mantenir el règim. Grups de militars intentarien estroncar en diversos moments el trànsit cap a un règim més homològic amb Europa. I les autoritats no s'estaven de recordar qui manava. El diumenge 12 de setembre, finalitzava la Marxa de la Llibertat. Els governs civils l'havien prohibit. La policia detenia i empresonava desenes de participants. El dia 12, la policia espanyola va carregar a Montblanc i va causar molts ferits. Només uns pocs van aconseguir arribar al punt final, Poblet.

EL CONTEXT

01.02.1976. Manifestació per l'amnistia convocada per l'Assemblea de Catalunya.

06.02.1976. El govern suspèn els recitals de Raimon

03.03.1976. Cinc morts a Vitòria per trets de la policia.

13.04.1976. Constitució de la Taula de Forces Polítiques i Sindicals del País Valencià.

23.04.1976. Publicació del primer número de l'Avui.

Primera portada de l'Avui

22.06.1976. Primer míting autoritzat després de la Guerra Civil, al Palau Blaugrana.

01.07.1976. Arias Navarro plega com a president. Hi entra Adolfo Suárez.

30.07.1976. Decret d'amnistia general.

05.09.1976. Puyal fa la primera emissió radiofònica d'un partit de futbol en català.

16.09.1976. Obre La Bressola a Perpinyà.

28.11.1976. Es reconeix l'Institut d'Estudis Catalans.

15.12.1976. Referèndum de la reforma política.

Jordi Carbonell, representant de l'Assemblea, va tornar a elevar els ànims en comparar el 1714 i el 1939 i en parlar dels nous catalans, els vinguts de fora que, va dir, eren més catalans que no aquells amb "cognoms catalaníssims" que deien no a la cultura catalana. Es referia a la negativa de l'Ajuntament de Barcelona a dedicar uns diners a l'ensenyament del català. I al final, Carbonell va advertir: "Que la prudència no ens faci traïdors." Com Roca, va ser molt interromput amb aplaudiments.

Entre parlament i parlament, Maria Josep Arenós llegia el missatge de Josep Tarradellas, encara a l'exili, i les adhesions que venien de Catalunya. I d'Espanya, representada per quatre membres de la Coordinadora Democràtica: Antonio García Trevijano, Eurico de la Peña, Javier Ortiz i Ramon Tamames, que van ser rebuts a El Prat per Agustí de Semir, Josep Benet, Empar Pineda, Rafael Ribó i Montserrat Oliva. Quan es va llegir el comunitat de la Coordinadora, els aplaudiments van pujar de volum. Els polítics espanyols es van dir impressionats per aquella capacitat de convocària dels catalans. Altres temps.

Només es van llançar uns fulls: els que duïen imprès l'himne d'*Els segadors*, tant prohibit com ho estava la senyera. Es va cantar, amb gran emoció i sota la direcció d'Oriol Martorell, a les set de la tarda. Després, els congregats van anar marxant cap a casa; però fins a les deu de la nit encara hi havia persones que no volien que aquella Diada finalitzés.

Girona, com l'Hospitalet, Sitges, Granollers, Manresa, Reus o Mataró, també va celebrar la seva diada, promoguda per l'Assemblea Democràtica de Girona, constituïda el 1975. L'acte es va celebrar a l'estadi del GEIEG de la Devesa i va aplegar unes 4.000 persones.

Narcís-Jordi Aragó va presentar l'acte en nom de l'Assemblea. Joan Vidal i Gayolà i Francesc Ferrer i Gironès van redactar un manifest, amb esmenes pactades per obtenir l'acord de tots els integrants de la comissió permanent de l'Assemblea. El va llegir Salvador Sunyer i Aimeric. Aquest manifest exigia el restabliment de les institucions i dels principis continguts a l'Estatut del 1932 "com a expressió concreta d'aquestes llibertats a Catalunya".

Carbonell va elogiar aquells que, amb cognoms espanyols, defensaven la cultura de Catalunya